

**Секція 12. ЕКОНОМІКО-ТЕОРЕТИЧНІ
ТА ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ
МЕРЕЖНОЇ ЕКОНОМІКИ**

І.О. Давидова, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

**ЗБАЛАНСОВАНІСТЬ РИНКУ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ
ТА РИНКУ ПРАЦІ**

Збалансованість ринку освітніх послуг та ринку праці виступає важливою умовою сучасного відтворення. Для забезпечення якісної відповідності робочої сили вимогам власне її носіїв та інших складових продуктивних сил. Ефективним шляхом досягнення такої збалансованості виступає формування освітнього кластеру, не тільки як форми соціального партнерства, але і перспективної форми інтеграції науки, бізнесу і держави. Включення науки, освіти, науки, держави, служб зайнятості та роботодавців в один кластер дозволяє, по-перше, ефективно формувати механізм замовлення, тобто здійснювати чітке формулювання вимог, які з'являються у суспільства, включаючи бізнес; по-друге, сформувати усвідомлення бізнесом важливості інвестицій в людський капітал, що відображається в позитивних тенденціях як на макро-, так і на мікрорівнях. Запускається механізм «соціального ліфту», тобто зростає соціальна мобільність особистості як суб'єкта освітнього кластеру. Відбувається регулювання ринку праці галузі в рамках якої створений освітній кластер знаходиться у відповідності з існуючими потребами суспільного виробництва та темпами його розвитку.

До основних напрямів збалансованості можна віднести:

- гармонізацію сукупності чинників, які впливають на формування економічних параметрів працездатності робочої сили, визначаючи її довгострокову рентабельність в процесі використання;
- узгодження сукупності факторів економічного, соціального та демографічного простору, що не впливають прямо, а утворюють середовище формування тих властивостей носія робочої сили, які безпосередньо не використовуються в трудовій діяльності, але є впливовими для його людського розвитку.

Такі узгодження мають проводитись з врахуванням даних зайнятості, враховуючі дані про оплату праці, капітальні витрати, сукупної продуктивності факторів виробництва. Залежно від зайнятості за видом економічної діяльності, оцінюється різниця між витратами та результатами на основі функції постійної еластичності заміщення виробництва, для інших секторів (сфера послуг) застосування витрат

та результатів не завжди можливо, там використовується метод оцінки тенденцій.

В Україні реалізація взаємодії ринку праці та системи професійної освіти незалежно від обраного методу відбувається шляхом створення та організації діяльності інституціонально оформлених структур-посередників, але в сучасних умовах стикається із проблемами недооцінки компетенцій працівників, неефективності витрат, пов'язаних із відбором та оцінкою інтелектуальної праці, високою плинністю інтелектуальних кадрів в різних сферах діяльності, непрозорістю системи просування та кар'єри.

Збалансованість відображає переорієнтацію системи освіти згідно множині альтернативних стратегій від суто прагматичної орієнтації на безпосередні потреби виробництва (в деяких випадках може бути доцільним, але в цілому гальмує розвиток системи освіти), стратегій наздоганяючого розвитку, в яких система назавжди позбавляє себе можливості прийняття ролі лідера до стратегій орієнтації на всебічний розвиток особистості (вільний вибір, тренінг інтелектуальних функцій замість простого передавання знань, побудова знань навколо діяльності, а не предмету).

Аналіз взаємодії ринку праці і ринку освітніх послуг в сучасній Україні виявив актуальність процесів, що відбуваються в рамках цієї діяльності, і показав низку негативних наслідків, викликаних недостатнім рівнем інституціоналізації даного механізму. Ключовим є протиріччя між необхідністю узгодження попиту на фахівців того чи іншого рівня кваліфікації та пропозиції відповідних робочих кадрів, обліку мінливих вимог роботодавців до якості професійної підготовки, з одного боку, і відсутністю сформованого та нормативно закріпленого механізму такої взаємодії освіти та зайнятості – з іншого.

Визначальну роль в цих процесах має відігравати нова глобально-інноваційна матриця державної економіко-технологічної і науково-освітньої політики. Участь держави в економіці, науці та освіті повинна бути відповідальною і стимулюючою. Перенавчання працівників повинне зайняти гідне місце серед пріоритетів уряду і приватних інвесторів, підвищення кваліфікації, освоєння нових технологій, видів і форм робіт не тільки відбиває потреби конкретного підприємства або організації, але і забезпечує стійке положення людини на ринку праці, підвищує її мобільність і конкурентоздатність. Сьогодні потрібно демонтувати старі, не відповідаючи потребам часу, інститути державного контролю і стимулювати нові принципи і механізми державного регулювання та стимулювання цих галузей. Одним з найбільш важливих напрямків реформування професійної школи є інтеграція вищих, середніх і початкових професійних навчальних закладів і наукових організацій.